

Yttrande över Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna (SOU 2024:16)

Folkbildningsrådet har fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkande av Yrkesvuxutredningen.

Folkbildningsrådets yttrande avgränsas till resonemang och förslag som har betydelse för folkbildningen.

Sammanfattning

Folkbildningsrådet anser att

- den föreslagna yrkesskolan för vuxna kan bli ett komplement till annan yrkesutbildning för vuxna på gymnasienivå
- folkhögskolan kan spela en än tydligare roll för de som har behov av att bredda sin kompetens och stärka sin ställning på arbetsmarknaden genom att kunna vara utförare av yrkesskola.
- folkhögskolor ska kunna vara utförare av gymnasiala yrkeskurser med finansiering från Myndigheten för yrkeshögskolan enligt utredningens förslag.

Folkbildningsrådet har inga synpunkter på författningsförslagen.

Folkbildningsrådets ställningstaganden

Utredningens utgångspunkt är att yrkesskolan ska vara ett komplement till annan yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå. Utredningen bedömer att den främsta målgruppen för yrkesskolan kommer att vara vuxna som vill

växla karriär och/eller stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Yrkesskolan bedöms kunna bli attraktiv för dem som vill ställa om med hjälp av omställningsstudiestödet.

I vårt budgetunderlag 2025-2027 lyfter Folkbildningsrådet fram att folkhögskolan är en viktig del av landets utbildningssystem och den svenska infrastrukturen för kompetensförsörjning och livslångt lärande.

Folkhögskolan som utbildningsform ger många, inte minst de som står långt från arbete och studier, ökad möjlighet att etablera sig i samhället. Med ökade resurser kan folkhögskolan spela en större roll för landets kompetensförsörjning och därmed bidra till en bättre matchning på arbetsmarknaden.

Folkhögskolan bedriver, sedan lång tid tillbaka, yrkesutbildningar på såväl gymnasial som eftergymnasial nivå. Utredningens förslag skapar ytterligare möjligheter att bedriva yrkesutbildningar på gymnasial nivå. Något som folkhögskolor är positiva till.

3.2 En ny utbildningsform – yrkesutbildning för vuxna

3.2.3 Yrkesskolan ska vara ett komplement till annan vuxenutbildning

Utredningen problematiserar avgränsningar mot annan yrkesutbildning för vuxna som genomförs inom komvux, folkhögskolan och arbetsmarknadsutbildningen. Utredningen gör bedömningen att den främsta målgruppen för yrkesskolan kommer att vara vuxna som vill växla karriär och/eller stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Yrkesskolan bedöms därför kunna bli attraktiv för dem som vill ställa om med hjälp av omställningsstudiestödet, OSS.

I dagsläget är det få av de som studerar på folkhögskola som är berättigade till OSS eftersom stödet riktar sig till dem som redan är etablerade på arbetsmarknaden och förutsätter att man har arbetet heltid i minst åtta av de senaste fjorton åren. Folkhögskolan är dock beredd att bredda och utveckla utbildningar för fler målgrupper. Folkhögskolor har uttryckt intresse för att genomföra gymnasiala yrkeskurser i enlighet med förslag i betänkandet.

Folkhögskolans roll är till stor del kompensatorisk och många av deltagarna har behov av grundläggande utbildning för att stärka sina möjligheter till vidare studier eller arbete. Inom ramen för folkbildningsanslaget genomförde folkhögskolan förra året 73 yrkeskurser med 1 819 deltagare på

gymnasial nivå och 193 yrkeskurser med 7 490 deltagare på eftergymnasial nivå.

Folkbildningsrådet delar utredningens bedömning att risken för överlappning mellan folkhögskolans yrkesutbildningar och den föreslagna yrkesskolan är liten.

Folkhögskolan kan bidra med yrkesutbildningar inom den expansion av yrkeshögskolan som föreslås. Med fokus på helhetssyn kring lärande, bildning och socialpedagogiskt arbete kan folkhögskolan möta bredare grupper av deltagare än annan yrkesutbildning kan göra. Folkhögskolan har en lugn och inkluderande studiemiljö och erbjuder en unik möjlighet att utvecklas tillsammans med andra.

3.6 Dimensionering och uppföljning

3.6.1 Dimensionering av yrkesskolan

Utredaren föreslår att Myndigheten för yrkeshögskolan ska vara förvaltningsmyndighet för yrkesskolan samt att yrkesskolan i ett första steg bör omfatta cirka 1 700 årsplatser och bör därefter utökas successivt och omfatta cirka 3 000 årsplatser inom en treårsperiod. Vidare föreslås att den pilotverksamhet som beslutades i budgetpropositionen för 2024, bör i så stor utsträckning som möjligt vara likvärdig med yrkesskolan.

Under 2024 kan endast de som anordnar en utbildning inom yrkeshögskolan få anordna den nya formen av pilotutbildning. Myndigheten för yrkeshögskolan har även beslutat att avgränsa utbildningsområdena till bygg och anläggning, el och energi, fordon och transport, industriteknik samt naturbruk.

Folkbildningsrådet ingår i Myndigheten för yrkeshögskolans referensgrupp för NY – Nationell yrkesutbildning och har förhoppningar om att möjligheten att anordna utbildningar från 2025 breddas så att även folkhögskolor som tidigare inte arrangerat yrkesutbildningar med statsbidrag från Myndigheten för Yrkeshögskolan kan ansluta till pilotverksamheten.

Beslut om detta yttrande har fattats av tillförordnad generalsekreterare Mats Bernerstedt efter föredragning av senior rådgivare Anna-Carin Bylund. I den slutliga handläggningen har tillförordnad chefsjurist Amanda Zabielski och handläggaren för folkhögskola behörighetsfrågor och SeQF Karin Gustavsson deltagit.

För Folkbildningsrådet

Mats Bernerstedt

Tillförordnad generalsekreterare